

Gita
PRESS

FULMAYA

Dorota Nvotová

FILMAYA

For Jonny.

ISBN 978-80-89452-30-9

FILMAYA

Dorota Nvotová

Bratislava apríl 2011

V knihe boli použité
úryvky z článkov uverejnených v časopisoch
.týždeň, Eva, La Femme, Slovenka, Live!

PREDSLOV

ZODPOVEDNOSŤ ZA SNY

Vždy som si vravela, že mne sa to nesmie stať. Že nesmiem zapadnúť do toho sivého priestoru, prispôbiť svoje sny svojim možnostiam, ustúpiť ľuďom bez predstavivosti a skutočnej ľudskej motivácie, jednoducho stať sa tým sivým bahnom a len tak si hniť a smrdieť a na sklonku života možno aj ľutovať, že som nešla za vôňou kvetov, že som nevnímala tóny hudby vtedy, keď znela, že som nekričala šialenstvom a že som sa uspokojila s tým, čo bolo ľahko dosiahnuteľné. Alebo k dosiahnutiu čoho by mi táto spoločnosť či moja rodina s radosťou pomohli. Vtedy dávno, keď som si toto všetko vravela, som nepoznala väčšinu týchto slov. Bol to len pocit. Pocit neobyčajný, čoraz častejšie sa zjavujúci – predstavovala som si ho ako sivú hmotu, ako dážď tečúci sídliskom. Nevedela som, ako sa z toho odchádza preč ani ako som sa v tom, preboha, mohla ocitnúť. Už v prvých rokoch svojho života som tak ako každý pochopila, že ten život má určité pravidlá, že teraz, keď som ešte dieťa, musím poslúchať to, čo sa mi po-

vie, že si mám myslieť to, čo sa mi vysvetlí, mám súhlasiť s tým, čo je správne, a hlavne – túžiť po tom, čo je na dosah. A už vtedy som vedela, čo nechcem. Mala som asi jedenásť rokov, keď som si uvedomila, že už čím skôr potrebujem byť dospelá, aby som si mohla robiť, čo chcem. V období, ktoré prišlo po tomto uvedomení, som zápasila, často nezmyselne, trieskala hlavou do múru, sčernobielila som si svet, rozhá-dala sa s každým, kto ma nechápal a kto si to nezaslúžil... Áno, nebolo to správne, ale nebolo to ani zbytočné. Podarilo sa mi totiž vypestovať si pevnú vôľu. Vypestovať si pocit zod-povednosti za vlastné sny. Vedela som, že v tomto svete sa jednoducho občas musím pobiť, inak ma ten svet ubije na duševnú smrť. A zo všetkého, čo som cítila, videla, chápala aj nechápala, plynulo jedno. Vlastne dve. Že chcem robiť ume-nie a že chcem vidieť svet. Vedela som to dosť skoro na to, aby som o tom v škole tvorila slohové práce na tému: Čím bu-dem, keď vyrastiem, a dosť skoro aj na to, aby som nebola ochotná ustúpiť. Všetko to takto znie akosi premyslene a na-myslene – pravda však je aj to, že som sa modlila, aby sa mi to podarilo, a že Boh pri mne stál a doprial mi. A ani neviem, či mi to niekto vtedy v útlom detstve povedal, alebo som na to jednoducho prišla sama, ale vždy som akosi vedela, že ak budem čestná a pôjdem si za svojím a nebudem ubližovať, všetko bude na mojej strane.

Sny sa menili, pretvárali, spali aj vnucovali, a ja som to nie vždy ustála. Keď sa na to teraz spätne pozerám, bola som (a vraj ešte aj som) absolútne neuspokojiteľná. Od svojej ro-diny som vyžadovala (a vraj vyžadujem) enormnú pozor-nosť. Prvé dva roky som žila len sama s mamou, a keď sa to zmenilo, fialovela som od závidi a žiarlivosti. Najprv na svoj-

ho nového otca Juraja a potom na malú sestríčku. Svet bol nefér, zobrali mi mamu, pocit bezpečia, a ja som sa vedome zavrela do svojej bubliny. Keď si niekedy pozerám fotky z detstva, vidím, že na máloktorej sa usmievam. Traja šťastní členovia rodiny a jedno nasraté chúďa v pozadí. A nebolo to ich vinou. Viem to však až teraz. Fakt, že som to nevedela, a ten pocit, že som sa cítila ukrivdená, ma však kopali do zadku. Možno to bol nedostatok „otca“ alebo pevnej ochrannej ruky, čo ma donútilo, aby som sa v devätnástich vydala. To môj smäd po slobode a poznaní na päť rokov uhasilo. Nie, neuhasilo, udušilo. Nahradila som ho jednoducho niečím, na čo som ešte nebola zrelá. Prestala som sa zaujímať o hudbu, koncerty, literatúru. (Aj keď sa vám to môže zdať divné, veď som v tom období nahrála svoj prvý album... Nuž odpovedou je, že väčšina pesničiek na ňom pochádza z obdobia mojej kreatívnej puberty a tento album vznikol iba preto, že som mala výčitky svedomia voči svojmu ja. Akosi som cítila, že toto nie je úplne môj smer, ale láska bola dostatočne silným dôvodom na to, aby som sa úplne pobláznila a vzdala sa toho, čo ma vlastne vytvarovalo do toho, čím som bola. Nikto ma do toho nenútil. To všetko ja.) Keďže som už rozvedená, nemusíme to veľmi rozoberať, ujasnime si len isté veci. Vydala som sa z lásky, a aj keď som bola citovo nezrelá (podľa slov môjho exmanžela...), myslela som si, že to proste vydržím do konca života. Vedela som, že prídu problémy, že prídu úzkosti, že budú momenty zúfalstva, ale bola som rozhodnutá prekonať ich. Tvárila som sa, že mi je jedno, čo si myslia iní, aj keď to nebolo úplne tak, hlavne čo sa týka blízkej rodiny, a fakt, že moja mama na svadbu neprišla, ma akosi vnútorne preklial. Na druhej strane to dolialo benzín do ohňa a tvrdohlavá Dorotka mala o prekáž-

ku navyše, ktorú by mohla preskočiť. A keďže som vždy a všade chcela dokázať, že mám pravdu, moje úsilie nepoľavovalo dosť dlho. Problémy prišli, zamiešali karty, úzkosti ranili, a aj napriek šťastiu, ktoré nemožno popierať, momenty zúfalstva sa stali týždňami, ale ja som nechcela poľaviť. Väčšinou zo strachu zo samoty a niekedy len čisto z hrdosti. Aby všetci tí, ktorí dávali môjmu manželstvu pár týždňov, nemali pravdu. Nedočkáte sa detailov ani pikantností, a dokonca možno ani dôvodov nášho rozchodu, takže ak si chcete kúpiť túto knihu preto, rovno ju položte späť do regálu. Zo slušnosti to nespravím, s exmanželom sme kamaráti a nemám dôvod to meniť. Nevyhnem sa však opisom našich prvých cestovateľských zážitkov. Zažili sme ich spolu, a preto ho nemôžem vynechávať.

Ale vráťme sa k detstvu. Umelo osamelá Dorotka si začala vytvárať záchytné body vo svojej existencii, momenty, v ktorých videla vlastnú identitu. Najprv to bol klavír. Momenty za klavírom, keď som mala odcvičené povinné noty a mohla som si len tak brnkať a skladať pesničky. Pozatvárala som všetky dvere a v tom priestore na tom mieste som bola zrazu doma. Snívala som o vlastnej kapele, vlastnom albume a netajím sa, že aj o vlastnom orchestri, tisíckach strán partitúry, dirigentskej paličke a veľkom pompéznom hrobe, kam by nosili kvety aj deti z povinných školských výletov. Netvrdím, že tento sen sa nemiešal s víziou o rockovej skupine, s cigaretou v hube, s vidinou nekonečných žúrov a tisícok spotených fanúšikov... Nebilo sa to. A prečo by sa to vlastne malo biť?

Bolo tu však ešte niečo. A práve to bude predmetom tejto knihy. Vždy tam bol ten pocit hľadania, ktorého cieľom nebolo nájsť, túžba po putovaní, možno aj akosi asketizme, po

spoznávaní, učení sa. Predstavovala som si samu seba v Afrike (dodnes som to vlastne ešte nespravila), v Indii, v Himalájach, v džungli, v tajomnej Južnej Amerike, na púšťach, ladvcoch... Predstavovala som si samu seba v slamených chyčkách, na uzulinkých kanojkách, na slonoch, ťavách, koňoch, džípoch, strechách autobusov... Seba v meditačnom sede na útese pri mori, na rannej modlitbe s budhistickými mníchmi, v ázijskom sirotinci... A tento pocit bol rovnako silný ako ten druhý. A keďže som nechcela, aby sa vylučovali, musela som sa naučiť skĺbiť ich. A túžba po obyčajnom hniezdočku ma pritom sprevádzala ako tieň, čo sa v duchu chichúňa na tej odvážnej obryni na výslní. Ten tieň vedel, že raz zatieni všetko ostatné.

TEN DEŇ

Bol to jeden z tých dní, keď bytostne viete, že sa vám celý život zasa obráti naruby. Tie dni boli v mojom živote zatiaľ tri a toto bol ten druhý. Poznala som to šteklenie v brušku, ten tlak v hlave a nervozitu v prstoch a myšlienkach. Niečo sa ide stať. Fakt bol ten, že som sa deň predtým rozišla s manželom. To však nebol pravý dôvod toho pocitu. Nevedela som ho pretransformovať do nejakej konkrétnej podoby, a tak som si sadla k počítaču a začala browsovať po nete. Bola som v maminom pražskom byte a mala som jeden z mála voľných dní počas filmovačky snímky O život. Všetko vyzeralo sľubne. Točila som komédiu a mala som hlavnú rolu. A vraj som bola aj vtipná. Navyše som práve uzavrela zmluvu s veľkým vydavateľstvom na tri albumy. Mala som výbornú kapelu, plno nápadov, energie a chuti. Rozchod ma ešte nestihol depri-movať, akosi som si to poriadne nestihla uvedomiť. Cítila som len neutíchajúce volanie po slobode. Ako pes, čo sa práve utrhol z reťaze a vlastne ešte ani nevie, kam by chcel ísť, a tak stále sedí pri búde, pred pánom sa tvári, že je priviazaný, a v duchu sa rýchlo a veľmi emocionálne rozhoduje. Bolo úplne jasné, že zo mňa nevyletí nič rozumné. No v momente,

keď to v mojej mysli zasvietilo, už vôbec nebolo cesty späť. Himaláje. Trek okolo Annapurny. Počula som o ňom, vedela som o ňom, len som si vždy myslela, že na to nemám. A to nemohol byť prípad tej osoby, ktorou som bola teraz. Ten pes, čo sa utrhol z reťaze, pokojne môže zrazu začať aj lietieť, ak trochu zamáva ušami. Začala som to googlovať a len sa mi potvrdzovalo, čo som vedela. Okruh Annapurnou, trek dlhý cca 300 kilometrov, z 850 metrov až po 5 416. Z džungle až po ľadovce. Jaky, budhizmus a čistá hlava. Idem a idem sama. SAMA. Nikdy som nebola sama. Od pätnástich rokov zo vzťahu do vzťahu a zrazu ten úžasný pocit, že idem do Himalájí a idem tam sama. Ponesiem si ruksak, budem sa tváriť tajomne... Prestanem rozprávať? Alebo zostanem žiť niekde tam v jaskyni... Nie, nie... mám predsa kapelu... ok, tak sa aspoň vrátim ako najväčšia čajočka, čo sama prešla tristo kilákov cez Himaláje. Vrátim sa osvietená, pribratá, uvedomelá a vševedia. Budem šťastná vo svojej samote a nebudem mať dôvod to meniť, pretože sa už samoty nebudem báť. Až kým nestretnem toho pravého, a to už URČITE budem vedieť, že je to on, lebo už budem osvietená. A možno ho stretnem tam. Dakde hore, aj on pôjde sám liečiť si mindráky, a spolu dostaneme výškovú chorobu.

(Ach, keby som len vtedy vedela, koho tam hore stretnem...!)

Alebo to bude Nepálec. Ostanem tam a budeme mať desať detí. Alebo budem Matka Tereza. Budem pomáhať, zachránim veľa životov. Prepínala som fotky iných turistov, ale videla seba. Bolo rozhodnuté. Rozflákam celý svoj honorár tam.

Ak si dobre spomínam, všetci boli proti môjmu treku okolo Annapurny.

„Si sa zbláznila? To tam chceš umrieť či čo? Dorotka, ty nie si na takéto niečo stavaná, veď sa na seba pozri, tvoje úbohé nožičky, kostičky a kĺbiky, veď si nerob zle. Tu buď s nami. Veď ty nie si chlap.“ (mama)

„A to chceš ako zvládnuť, šak keď sme šli vtedy dávno na túru, si kričala po pár kopečkoch, že vyjebaná príroda... No neviem, podľa mňa len chceš utekať preč od svojich problémov...“ (exmanžel)

„S vašou diagnózou? Uvedomujete si, čo je to MRSA? Veď musíte brať vakcíny...“ (imunológ)

(Smiech) „Fakt? No, nechcem vás vôbec odhovárať, ale podľa mňa je to úplne zbytočné, Dorotka. Vaša Annapurna je všade, môže byť aj tu na Slovensku. Vôbec nie je nutné, aby ste zomreli v Himalájach, tá Annapurna je vo vás a o vás – je to tá práca na sebe, ktorú musíte zvládnuť...“ (môj psychiater)

Medzi mnou a tými, čo mi toto všetko hovorili, bola obrovská stena, moje ego už nemohlo byť väčšie a moje rozhodnutie pevnejšie. Jedine svoju sestru Terezku som bola ochotná počúvať tak trošku pomedzi tehly v stene.

„Nechod' sama. Zober si šerpu. Keď už sa tam chceš jebať, nechod' sama. Nech ti má kto pomáhať...“

Hohohó, počkať, počkať. V tom bola predsa pointa. Sama. Kráčam sama kopcami. Premýšľam. Mlčím. Bojím sa a teším sa. Nie, nie, žiadny šerpa. Ešte by si potom ľudia pomysleli, že som slabá. Že sama by som to nezvládla. Klikám a študujem. Je to, kurva, tristo kilometrov. Ruksak bude mať minimálne pätnásť kíl. Ak spadnem do priepasti, kto zavolá vrtuľník...? Čo okrem ega, ktorého medze sa v ten deň rozplynuli v časopriestore, podobne ako psie reťaze, mi bráni najat' si šerpu? Rozum vyhral. Nie strach, podotýkam, bol to rozum a som na

to pyšná, lebo sa mi to nestáva často. Ok, a máme to. Dotočím film, nahrám album a padám preč. Najmem si šerpu, pôjdem na trek a po Novom roku pôjdem do Indie na pláž trocha sa porozmrazovať. A keďže som sa práve rozhodla, načo otáľať s kúpou letenky. O pár dní som ju mala v ruke a začala som si robiť čiarky do kalendára. Tuším som ich počítala častejšie ako ovečky pred spaním, ktorých v tom období boli tisíce.

PRIČUHNUTIE K TRINÁSTEJ KOMNATE – SRÍ LANKA

Bohužiaľ, môj pobyt trval len týždeň, ale bol to týždeň, na ktorý nezabudnem. Týždeň, ktorý zmenil navždy môj pohľad na život a na svet, v ktorom žijeme. Bol to môj prvý presun mimo Európy. Vedela som, že to bude exotika ako z časopisu, ale ako exotika naživo vyzerá, to som nevedela, to treba zažiť. Vedela som, že tam budú ľudia tmavej pleti, že je to chudobná krajina, že tam žijú slony... Ale všetky vedomosti mi boli nanič. Keď som vyšla z letiskovej haly po trinásťhodinovom lete, v nikotínovom abstáku, môj život sa v sekunde zmenil. Ovalila ma tá horúčava, vlhkosť vzduchu, ktorého dýchanie skôr pripomínalo pitie vody, počula som škanie opíc, po ceste sa medzi autami pohybovali slony a kravy a útlí čierni ľudkovia s vysmiatymi tvármi sa v húfoch valili ulicou, všetky tieto obrazy som videla spod viečok privretých od silného svetla. V tom momente, ktorý v skutočnosti na moje dnešné počudovanie trval len pár sekúnd, sa mi vtisli do očí

slzy a vypukla som do hurónskeho, oslobodzujúceho smiechu, ktorý som nedokázala ovládnuť. Drobná pani, ktorá zametala vchod do letiska, sa na mňa priateľsky a s pochope-
ním usmiala. Asi také niečo nevidela prvýkrát. Keď si spomeniem na ten týždeň, zdá sa mi ako sen, ktorý si navždy zapamätáte, a márne sa roky pokúšate uhádnuť, čo asi znamená. Srí Lanka je krajina dobrých a čistých ľudí. Aspoň tak som ju videla vtedy ja. Nemajú nič, a ani nechcú mať. Nena-
háňajú sa, nehnevajú... Zaráža ma, prečo sa takáto tragédia, myslím cunami, stala práve im, veď si to nezaslúžia. Počas svojho pobytu som sa venovala hlavne cestovaniu a spozná-
vaniu neturistických miest, ako sme to napokon robili s Whiskym na každej dovolenke. Prenajali sme si tuktuk (trojkole-
sová motorka pre troch ľudí, v Indii ju volajú rikša) a brázdi-
li sme po cestách, ktoré boli skôr necestami, a stretávali sme ľudí a zvieratá, pre ktorých bol biely človek atrakcia. Na Srí Lanke som sa cítila, ako keby som prišla na nejakú stretávku s najlepšimi priateľmi, všade sa tam totiž pohybujú vaši pria-
telia. Najprv som sa pred nimi hanbila. Za to, ako žijem, čo všetko mám a nevážim si to, a čo všetko by som mohla mať, keby som si to vážila. Potom môj pocit menejcennosti ustúpil a, žiaľ, až na konci pobytu som sa cítila ako jedna z nich. Viem, že to vyznieva možno príliš oslavne, ako nejaká óda, ale čo iné mám napísať o raji? To, čo mám zo Srí Lanky ešte aj teraz, po rokoch cestovania a zažívania omnoho intenzívnejších vecí, je ten pocit na letisku. To je niečo, čo sa už nikdy nezopa-
kovalo. Aj keď je to niečo, čo stojí mimo slov a akýchkoľvek pokusov o definíciu, predsa len, toto je kniha, a tak sa musím pokúsiť opísať to slovami. Niektorí niečo podobné spomí-
nali po tom, čo prežili klinickú smrť. Že sa vám proste pustí

film. Film z minulosti, to je normálne... Ale film z budúcnosti? Film z minulých životov? Film zo životov iných ľudí? Film zo života krajiny? Film zo života ako takého? Presne tak. Presne toto sa mi stalo. Whisky tuším čakal na batožinu a ja som vybehla von, lebo som si musela zapáliť. Stála som tam s nezapálenou cigou a bolo to tuším jediný raz, čo som sa smiala aj plakala naraz. Neviem, či ten stav trval sekundu, alebo minútu, alebo koľko vlastne. Keby som vtedy vedela niečo o budhizme, predstavovala by som si tak nejako osvietenie. Našťastie som o tom nič nevedela, a tak som sa vyhla životnému omylu, že by som, nedajbože, mohla byť osvietená – v dvasiatke. Vybavili sa mi tie detské sny o palmách, opičkách a papagájoch, o slamených chyžkách, o modlitbách s mníchmi, zrazu to zafungovalo a ja som sa ocitla vo sne aj v realite zároveň, v akomsi čudnom časopriestore, o ktorého existencii som síce predtým nevedela, ale napriek tomu som sa tam cítila veľmi pohodlne. Za pár minút ten pocit prešiel a bola som normálnou turistkou, ktorá pozoruje a necháva sa pozorovať, obdivuje a kritizuje, fotí a spoznáva. Vždy keď sa mi zdalo normálne zobudiť sa ráno na Srí Lanke, snažila som sa navodiť si ten letiskový pocit. Uvedomiť si neobyčajnosť situácie, začať si uvedomovať zázrak, nestraťiť sa v myšlienkach o minulosti, v túžbach o budúcnosti, neporovnávať životy, jednoducho si len uvedomiť, kde to, preboha, som. Vrátiť sa na letisko a začať sa smiať s filmom v hlave. V podstate to mám podobne aj so vzťahmi. Vždy keď sa mi zdá, že poznám každú jeho storku a že som sa vždy zobúdzala po jeho boku, pripomeniem si prvé dni. Tie motýliky, tie rozpaky, ten rešpekt, ktorý človek má k niečomu novému a krásnemu. Lebo len cudzie si vážime. Aj s mužmi, aj s výletmi je to rovna-

ké. Zunuujú sa, to je normálne, ale vtedy sa treba zastaviť, obzrieť sa späť a uvedomiť si, že sú to vlastne cudzí ľudia a cudzie krajiny. Ľudia a krajiny, o ktorých sme kedysi snívali. Že to je tá Srí Lanka na letisku, nie tá Srí Lanka, kde sa strieľajú desiatky rokov Tamilskí tigri a kde žije taká kopa ľudí pod prahom chudoby. Pretože keď prídete na Srí Lanku s týmto, nezažijete ten pocit na letisku.

Celé tie okolnosti, ako sme sa tam dostali, boli také čarovné. Whiskymu raz jeho kamoš pilot povedal, že lieta na Srí Lanku a že tam potom musí vždycky týždeň trčať ako idiot, lebo tá istá posádka nemôže hneď letieť naspäť. A Whisky si povzdychol, že mu závidí také trčanie, na čo ho kamoš pilot odporučil na šéfa CK Leonardo, pre ktorú to robili ako charter. Ja som vtedy bola celkom in, moderovala som hitparádu pre JOJku, a tak som si myslela, že by sme sa k tomu mohli so štáбом nejako prifariť, natočiť tam niečo, vybarterovať... Stretli sme sa so šéfom Leonarda, prišli sme na to, že je to Whiskyho spolužiak zo strednej, a zanedlho sme zistili, že Forza, ktorá hitparádu vyrábala, sa so svojím lenivým prístupom nikam trepať nebude, ved' okrem zážitku by nič z toho nemalo (a zážitky v dnešnom svete nie sú reálna hodnota), a tak sme so sklonenými hlavami prišli šéfovi Leonarda oznámiť, že nič z toho nebude.

„A vy môžete ísť?“ spýtal sa nás.

„No, my môžeme.. len... nevieme, čo by sme vám v tom prípade dali ako protihodnotu...“

„Môžete ísť či nie?“

„Môžeme, môžeme, áno, samozrejme, že môžeme.“

Tep 190. Cítim ho v krku. To by bol aký fór, keby nám to len tak dal.

„No tak choďte. Hneď vám vytlačím voucher.“

O tri dni som stála na letisku s nezapálenou cigaretou a otvoril sa vo mne kvet, ktorý bol už pripravený pučať. A vedela som, že len tak skoro neodkvitne.

Jediným problémom bol vzduch – naozaj sme si vtedy nevedeli predstaviť, ako to, preboha, vydržíme. Skúšala som dýchať cez tričko, aby sa do mňa nedostávalo toľko vody, ale aj tričko bolo mokré. Vlasy aj pokožku som mala vlhké. Vzduch obsahoval vtedy vyše 95 percent vody, a to už je proste zle. Prvé tri dni ma píchalo pri srdci a stále som mala pocit, že zamdliem, ale potom to akosi prešlo. Bol marec, deväť mesiacov pred cunami. Prišli sme do hotela večer za tmy, a hneď sme sa išli pozrieť na more. (Poznáte ten pocit viny – keď prídete k moru a okamžite sa doň nehodíte, tak máte výčitky. Je to ako byť na lyžovačke a nelyžovať, iba chlastať v chate... alebo byť na recepcii a nežrať tie krevety... alebo sedieť v krčme, keď vonku zapadá slnko nad morom... To je doslova hriech.) More bolo teplé jak šťanka a vlny trieskali o neďaleké skaly. Whisky sa hodil hneď do vody, ja som len stála a nasávala ešte viac vlhkosti, tentoraz obohatenej o viacej jódu, keď tu zrazu Whisky skríkol a vzápätí aj ja. Nad hlavami nám preletelo niečo strašné. Hlavu to malo veľkú asi ako vlčiak, cerilo to zuby a krídla to malo ako netopier. Keby nebolo také teplo, asi by som mala aj zimomriavky, ale takto ma len napínalo. Toto stvorenie sa nám podarilo identifikovať až o niekoľko dní, keď sme sa prechádzali v botanickej záhrade a na stromoch viseli také čudné čierne pytle. Ja som nemala na nose brýle, ale sprievodkyňa nám povedala, že je to kaloň jedlý – obrovský netopier žijúci na Srí Lanke. Tak to bol on. Prvý Srílančan, ktorého sme stretli.

Myslím, že prvýkrát je proste prvýkrát a ten pocit, že ste zrazu naozaj na inej planéte, sa už druhýkrát nedostaví. Pozriete sa na cestu a je iná. Pozriete sa na domy a sú úplne iné. Iní sú ľudia, stromy, zvieratá, vzduch... Je to tak strašne diametrálne odlišné, že to už proste nepatrí do nášho sveta. Je to niekde mimo, v rozprávkovej krajine. A v tej rozprávkovej krajine sa môže hladovať, môžu tam byť nepokoje a vojny, ale stále si tú rozprávkovosť krajina drží. A nemusí to byť ani Srí Lanka, ani India, ani Nepál. Môže to byť na púšti v Ománe alebo v domčeku na stračej nôžke niekde v Amazónii. Je to pocit, ktorý má obrovskú intenzitu – ak sa nesnažíte krotiť ho rozumom, dať mu meno a hranice. A jedno vám poradím – sakra sa snažte si ho zapamätať. Môže sa stať, že sa zámerne budete snažiť prižiť sa na ňom, všetko investujete do cestovania, ale on už proste nepríde. Treba si ho zapamätať a potom, v príhodnej chvíli, vedieť vyvolať. Niekedy pomôže aj fotka. Ja som vtedy fotila na film umelohmotným fotákom, ktorý som si kúpila v hračkárstve, keď som mala asi deväť rokov... Fotky vyšli nahovno, ale našťastie Whisky fotil na požičaný digitál, aby sme mali čo dávať do časopisov a ako-tak aspoň morálne splatiť náš „dlh“ tomu úžasnému človeku, čo nás tam len tak pustil.

Keď sa na to dnes pozerám skúsenými backpackerskými očami, bola to brutálna komercia, celá tá naša očarujúca Srí Lanka. Bývali sme v štvorhviezdičkáči (zadara) priamo na pláži a hneď ako sme sa vzdialili od bazéna smerom k moru, kukali na nás začudovaní Nemci ako na zjavenie, že kam to, preboha, ideme. Našla som aj Slovákov, čo vôbec neboli v mori (a vôbec sa necítili previnilo...!). Jedni účastníci zájazdu mali svadbu v miestnom štýle aj so slonom (v areáli hotela...

ehm), ďalší nakupovali predražený a s najväčšou pravdepodobnosťou nepravý hodváb, iní sa len piekli na latkových bielych ležadlách ako klobásky na grile a v mysli mali ďalšiu čiarku. Srí Lanka – vybavené. Susedia budú závidieť. My sme sa z tohto marazmu snažili čo najviac vymaniť, ale nebolo to ľahké – nedostali sme sa nikdy veľmi ďaleko, aby sme sa potom mohli na noc vrátiť. Na druhej strane viem, že keby som sa tam ocitla dnes, ležím pri mori a nevymýšľam s cestovaním v takej horúčave. Pijem all inclusive džúsy a mám to na háku. Ale to je teraz a hento bolo vtedy, a tak sme dali ríkšákovi dvadsať dolárov (čo bol s najväčšou pravdepodobnosťou jeho mesačný plat), aby nás celý deň vozil a zobral nás do najväčšej riti, akú len pozná. Nepochopil, ukázal nám turistickú mapku, kde mal zakrúžkovanú botanickú záhradu, sloní sirotinec a všetky významné chrámy (nakoniec sme na tých miestach aj tak skončili, ale nie v ten deň). Keď sa nám napokon podarilo vysvetliť pojem riť Paľova a on odbočil mimo asfaltky, vydýchli sme si a začali sa pozerat' naokolo. Jediné, čo si z tej cesty pamätám, je brutálne vychudnutý pes, bez srsti a nádeje. Zastavila som ríkšu a rozbalila mu svoju desiatu (odloženú z all inclusive raňajok v servítke...). Čupla som si k nemu a trhala mu chlieb na malé kúsky. Keď zjedol asi tretí, odkvôcol a zostal iba chrčať. Napadlo mi, že možno ešte fakt nikdy nejedol. Dýchal, ale ležal na boku ako mŕtvola a vyzeral ešte horšie. Šofér a miestni stojaci krútili hlavami, že koľko jedla som vyhodila pre psa. Pre psa! Áno, ja viem... a pravdepodobne som mu život vôbec nezachránila.

Na Srí Lanke som sa prvýkrát stretla s nadhadzovačmi. Pre tých, čo necestujú: sú to ľudia, ktorí striehnu pri všetkých pamiatkach, kam chodia turisti s fotákmi, tam na nich pokri-